

1844-1

FACTS

Date:

1844-1

Page number:

294, 295, 296, 297, 298

Creator/key person:

Christine Stampe

Mentioned people:

Ole Bang

August Bournonville

Ernst Meyer

J.F. Schouw

Susette Schouw

Christine Stampe

Henrik Stampe

Bertel Thorvaldsen

TRANSCRIPTION

- 294 -

1844

Efter 3 Ugers¹ forløb fik Thor Lov at kiøre lidt ud, og saa hentede jeg ham hver Dag og vi fik vores tuurer², og efter nogen tid

- 295 -

44

begyndte han atter at gaae i Theatret³ og hos os⁴, og snart tænkte han ikke meere paa Beenet, og begyndte at Arbeide lidt paa et Basrelief, men da han maatte gjøre det sittende valgte han en lav form, og ifølge heraf en knælende stilling nemlig en Knælende Ganymed⁵, egentlig blev dette kuns paa begyndt, for at have noget at bestille, og efter haanden føiede han et og andet til⁶ som folk kom og gjorde deres Bemærkninger derover osv[.]

han havde alt gjort Skulpturens Genius 2 gange, og endnu var han ikke fornøiet dermed, men tegnede den for 3e Gang paa Tavlen⁷, for at gjøre den endnu bedre, og [“]de skal see den skal blive endnu bedre skjønt de paastod alt ved den Anden at det blev kluderie⁸, [”] jeg vilde nemlig ikke have han skulde spilde meer Tid paa den; da der var saa meget andet som Hastede, dog han tegnede den paa Tavlen og der staaer den, endnu, man har ladet sitte Glas over den ✕ saa faldt det ham ind at begynde paa Luthers Statye⁹, og han havde alt for længe siden ladet sig sye en hvid Ulden Kiøle efter de Malerier man havde af Luther; som han brugte til den Skitze¹⁰ han havde gjort af Luther, denne Kiøle var han ikke tilfreds med for die Tøiet ikke gav gode folder[,] og da han kom til at ligge, benyttede han den selv[,] senere, opdagede han at jeg havde en blød graae Merinos Kiøle paae, som slog smukke folder, og han ønskede saadant, syet, som jeg da besørgede ham, og han var saa tifreds der med, og da en

- 296 -

45

ung Mahler ønskede at giøe hans Portrait¹¹ kort før hans Død, tog han samme Kiøle paae og jeg seer endnu med hvilken vælbehag han speilede sig, og sagde: [“]see det kalder man smukke folder[”]; ✕ for at have det bequemmere med Luther's Statye Modelerte han Hovedet først¹² som Byste dog det blev aldrig ferdig¹³[.]

I februar maaned, hører han af Een af Børnene at det var vores Brølupsdag¹⁴, den pleiede vi aldrig at celebrere, (fødsels dagen, derimod bestandig, og jeg var vis paa altid at faae noget smukt, til den dag, samt til Julen, (saa ledes til siste Jul fik jeg intet; da han var liggende, sagde han mig i anledning af at Bang¹⁵ ikke skulde have Toiletskrinet¹⁶ meere, at jeg skulde have det og da jeg senere meente han havde glemt det, sagde han at han vilde først tale med Henrikus¹⁷ om at faae et Rum som var for Herrer, forandret, og sitte Sye ring[,] Sax osv istedet, og saa skulde jeg

have det til min fødselsdag, dog d. 12 fb: kom Thorv: ganske uventends og bringer mig en Marmor Byste¹⁸[.] det var een han selv har udhugget i de første Aar han var i Rom for at øve sig [i] at Arbeide i Marmor[.]¹⁹ en Copie efter den Melpomene som der staaer i Museet²⁰, Bysten, er deilig og opnaaede hensigten nemlig med at glæde og overraske mig, dog nu er den mig endnu meget kiere

- 297 -

46

samme 12te fb: bragte min kiere Søster²¹ mig ogsaa en foræring, nemlig en Christitørn i Potte, som jeg havde ønsket mig, (: jeg har senere plantet den ved Thors Atelier paa Nysøe :) og disse 2 vare de Eeneste, som havde tænkt paa Brølups dagen; og det var som om de havde Ahnet at de til Geburtsdagen, som var i April, ikke vare meere der²²[.] samme Aftenen havde vi Italienerne²³ og alle vare glade, og saa ledes endnu flere gange til slutningen af Maaneden[.] saa Blev min søster Syg, om Søndagen til forn, var hun[.] Thorv. og Schouv²⁴ og jeg i det Danske Theater²⁵, vi havde ogsaa samme dag med E: Mayer²⁶ lagt Planer til Thorv: Romerske Geburstag²⁷ som nu nærmede sig, Søndagen d. 2den Marz²⁸ laae min Søster som var meget bedre og talte med mig om d. 8de og var slet ikke fornøiet med at vi havde forandret Planen med vores Tableau's osv til en Apoteose som Bournon²⁹ havde paataget sig[,] hun sagde hun haabede endnu at blive saa væl at kunne være med; om Mandagen havde vi Italienerne, og skjønt min Søster havde været daarlig om Morgenen, saa var det bedre om Aftenen, og vi ansaae det heele kuns som en forkiølelse, om Tirsdag morgen var hun død³⁰. ☒ Dette Tog Thorvaldsen sig meget nær og hver dag var han hos mig for at trøste hvor han kunde og da vi forud havde været bedet alle sammen til Muuses³¹ til Midag til om Tordagen[,] Sysette med[,] ingen Ahnede den Sorg[,] vi skulde om Aftenen til Madame Corsis³² benefis, saa havde jeg al min Overtalelse nødig for at faae ham til at gaae til midag med mine Børn derhen[.] jeg synes det var synd at den gamle Mand skulde være blandt de Bedrøvede[.]

- 298 -

47

han havde jo haft sine Sorger, hvorfor skulde han nu deele vore.; saa jeg aftalte med fr: Muus³³ at hun skulde faae ham med i Operaen, og jeg sendte hende hans Billet osv ☒ dog han var taus og Tungsendig ved heele Bordet, og havde ingen Roe paa sig men spurgte efter mig, og de kunde ikke paa ingen maade faae ham med i Theatret men maatte kiøre ham hiem til mig, og da jeg ikke fandtes der, tog han hen til Schouvs og paa min forundring, hvor han kom fra, og min Opmuntring til med Muses at gaae i Operaen, svarede han[: "Nei jeg vil ikke, det Ægler³⁴ mig det Gøglespill, hvor er de? der vil jeg være,["] og han sadte sig til Roe hos Schou, saa at jeg maatte tage hiem med ham, da jeg begreb at Schouv

helst vilde være Eene, vi tilbragte nu Aftenen sørgmodig sammen, og jeg kunde ikke bequemme mig til til vores daglige Loterie spill; og fleere dage gik hen før vi atter spildte det, dog jeg følte det var et savn for den kiere gamle, og jeg overvandt min modbygelighed;

¹ Fra medio december 1843 til primo januar 1844 var Thorvaldsen sengeliggende pga. smerter i det ene ben.

² Det vides p.t. ikke, hvor disse køreture gik hen.

³ Dvs. Hofteatret eller Det Kongelige Teater.

⁴ Familien Stampe havde et københavnsk residens i Kronprinsessegade 36.

⁵ Denne Ganymedes må være identisk med relieffet Fredens og frihedens genius, A529, som Thorvaldsen netop fremstillede siddende, og som har den lave form, som Stampe omtaler. Hendes forveksling af fredens og frihedens genius med Ganymedes er forståelig, da Thorvaldsen sikkert bevidst har gjort disse to figurer meget ens.

Identifikationen bestyrkes desuden af Stampes omtale af den offentlige reaktion, som netop blev Fredens og frihedens genius til del. Se værkets tilblivelsesomstændigheder omtalt i Carl Frederik Wilckens: Træk af Thorvaldsens Konstner- og omgangsliv, samlede til Familielæsning, København 1874, p. 93.

⁶ Skal man tro Thorvaldsens kammertjener C.F. Wilckens' erindringer, ændrede Thorvaldsen i sidste øjeblik relieffets motiv og titel, fordi dagspressen havde udlagt relieffet som en hyldest til det kommende bryllup mellem den danske prins Frederik af Hessen-Kassel (1820-1884) og den russiske storfyrstinde Alexandra Nikolajevna af Rusland (1825-1844). Den første version af relieffet var nemlig et billede på Freden som begreb, men ved tilføjelse af frygerhuen, den såkaldte frihedshuen, ændrede Thorvaldsen relieffet til også at vise Friheden som begreb. Se Carl Frederik Wilckens: Træk af Thorvaldsens Konstner- og omgangsliv, samlede til Familielæsning, København 1874, p. 93.

⁷ Dvs. Billedhuggerkunstens genius, A524, kridtudkast på skifertavle. Thorvaldsen havde tidligere udført Billedhuggerkunstens genius i juli 1843, A522, og marts 1844, A523.

⁸ Det vides ikke, hvem der havde kritiseret den anden udgave af Billedhuggerkunstens genius, A523. Men Thorvaldsen selv var heller ikke ukritisk. Han sagde om den: "...jeg er ikke rigtig tilfreds med den. Jeg troer jeg maa have Billedhuggeren høiere op." Se Carl Frederik Wilckens: Træk af Thorvaldsens Konstner- og omgangsliv, samlede til Familielæsning, København 1874, p. 94.

⁹ Dvs. Martin Luther, A188.

¹⁰ Dvs. statuette-skitsen af Martin Luther, A160.

¹¹ Den unge maler og portrættet af Thorvaldsen er p.t. uidentificeret.

¹² Hovedet af Martin Luther, Nysø75, er et forarbejde til A188.

¹³ Thorvaldsen arbejdede på sin Martin Luther, A188, indtil sin dødsdag 24.3.1844. Værket kaldes hans sidste værk.

¹⁴ Christine og Henrik Stampe blev gift 12.2.1820.

¹⁵ Dvs. den danske læge, professor og rektor Ole Bang.

¹⁶ Muligvis Skrin med fire små flakoner, N353. Efter oplysninger fra den, der gav skrinet til Thorvaldsens Museum, skulle skrinet være foræret til Thorvaldsen af familien Stampe på Nysø. Men trods denne oplysning er det måske dette skrin, Stampe her omtaler.

¹⁷ Dvs. Henrik Stampe.

¹⁸ 12.2.1844 forærede Thorvaldsen en version af Melpomene til Christine og Henrik Stampe på deres bryllupsdag.

Måske skal man lægge noget i, at billedhuggeren forærede tragediens muse til ægteparret?

¹⁹ Se evt. artiklen Ropps bestilling 1804-05, der bl.a. omhandler otte bustekopier efter antikke forbilleder, som Thorvaldsen huggede i marmor i sin første tid i Rom. En af de otte buster er en anden kopi af Melpomene.

²⁰ Melpomene-busten er en kopi af hovedet af den Melpomene-statue, der befinder sig i Museo Pio Clementino, Vatikanet.

²¹ Dvs. Susette Schouw.

²² Christine Stampe fejrede sin 47 års fødselsdag 20.4.1844. 5.3.1844 døde Susette Schouw efter længere tids sygdom, mens Thorvaldsen døde i Det Kongelige Teater 24.3.1844.

²³ Dvs. den italienske musik- og teatergruppe, som familien Stampe og Thorvaldsen holdt hyppige soiréer med. Se yderligere herom nedenfor i kommentaren og på side 286 i nærværende originalmanuskript.

²⁴ Dvs. Susette Schouws ægtemand J.F. Schouw.

²⁵ Muligvis refererer Christine Stampe her til det kunstnermaskebal, som afholdtes den 26.2.1844 i et teater i Lille Kannikestræde 14, København. Den 26. februar 1844 faldt dog på en mandag.

²⁶ Dvs. den danske maler Ernst Meyer.

²⁷ 8.3.1844 fejrede Thorvaldsens sin romerske fødselsdag. Dette var en årligt tilbagevendende festligholdelse af Thorvaldsens første ankomst til Rom 8.3.1797.

²⁸ I 1844 faldt den 2.3. på en lørdag.

²⁹ Dvs. den danske danser, koreograf og balletmester August Bournonville.

³⁰ Dvs. tirsdag den 5.3.1844.

³¹ Dvs. den danske kammerassessor Laurids Fog Muus (1795-1856) og hans hustru Christiane Muus (1802-1859), née Bruun.

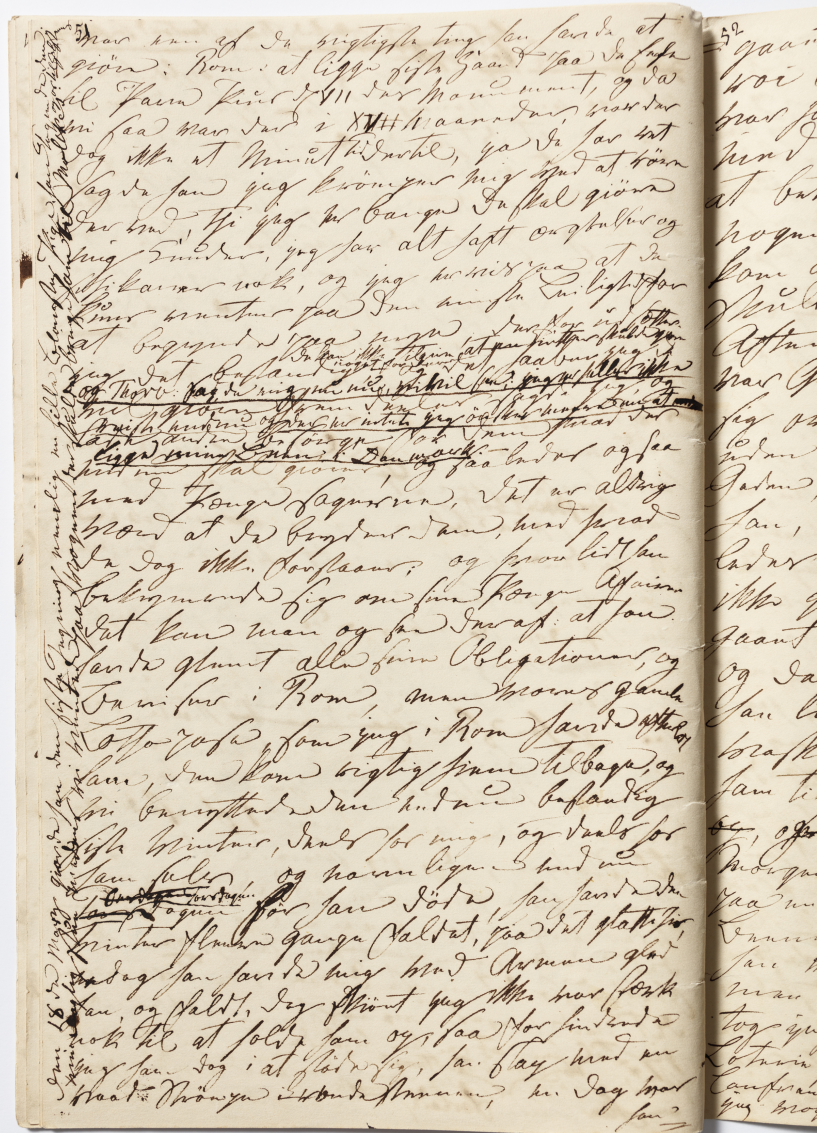
³² Dvs. den italienske sangerinde Madame Corsis, som optrådte på Hofteatret og Det Kongelige Teater i København. Hun kom sandsynligvis til København i slutningen af 1840 sammen med en mindre italiensk teater- og musikgruppe, hvis kapelmester fra 1841 til 1850 var italieneren Paolo Sperati, som ifølge de forklarende noter i Rigmor Stampe, op. cit., p. 338-339, n. 17 var gift med en af gruppens sangerinder, Madame Forconi. Foruden Corsi, Sperati og Forconi udgjordes gruppen af Torre, Vairo, Madame Secci og en tenor ved navn Ernesto Rossi. I 1842 ændrede Christian 8. ved arkitekten Jørgen Koch tilskuerrummet i Hofteatret til brug for netop denne tilrejste teater- og musikgruppe.

³³ Dvs. Christiane Muus (1802-1859), née Bruun.

³⁴ Dvs. ækler.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

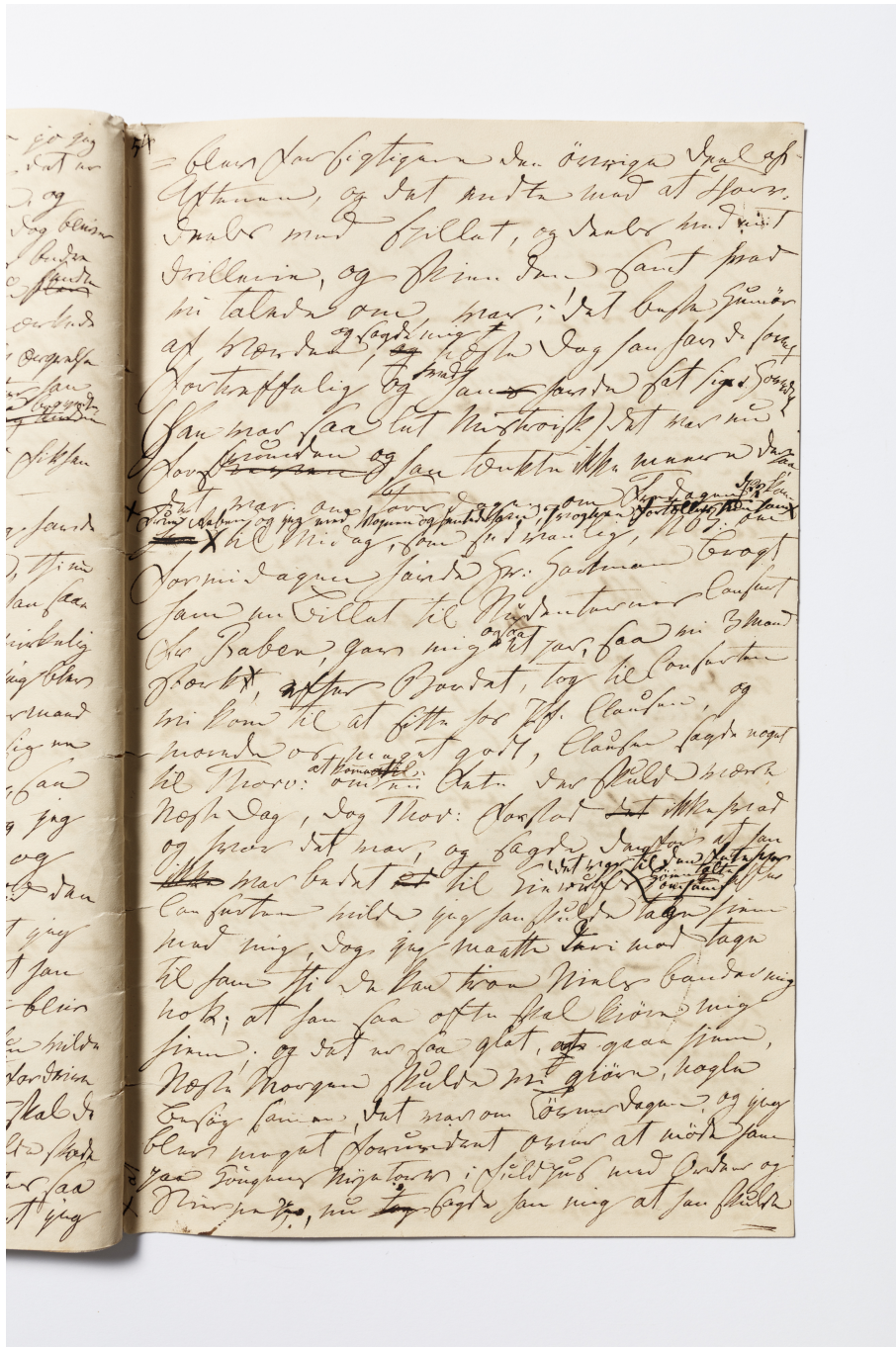

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000